
Vergaderjaar 2001–2002 Nr. 224

---

28 214 (R 1712)

Verdrag inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Guatemala; Guatemala, 18 mei 2001

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 januari 2002

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 1 februari 2002.

De wens dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens een van de Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig leden van de Tweede Kamer of door de Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen onderscheidenlijk van Aruba te kennen worden gegeven uiterlijk op 3 maart 2002.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste en tweede lid, en artikel 5, eerste en tweede lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 18 mei 2001 te Guatemala totstandgekomen Verdrag inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Guatemala (Trb. 2001, 109).¹

Een toelichtende nota bij dit verdrag treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

Aan de Gouverneurs van de Nederlandse Antillen en van Aruba is verzocht hogergenoemde stukken op 1 februari 2002 over te leggen aan de Staten van de Nederlandse Antillen en de Staten van Aruba.

De Gevolmachtigde Ministers van de Nederlandse Antillen en van Aruba zijn van deze overlegging in kennis gesteld.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. J. van Aartsen

---

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

TOELICHTENDE NOTA

Algemeen

Het advies van de Raad van State (van het koninkrijk) wordt niet openbaar gemaakt, omdat het zonder meer instemmend luidt (artikel 25a, vierde lid, onderdeel b, van de Raad van State).

In deze nota wordt mede namens de Ministers van Buitenlandse Zaken en van Financiën het op 18 mei 2001 te Guatemala tot stand gekomen Verdrag inzake de bevordering en de wederzijdse bescherming van investeringen tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Guatemala toegelicht.

Een verdrag inzake de bevordering en de bescherming van investeringen heeft tot doel investeringen over en weer bescherming te bieden bovenop en ter aanvulling van de bescherming op grond van de wetten en regelingen van de verdragspartijen en onder andere daarmee zulke investeringen te bevorderen.

Het overleg inzake het onderhavige verdrag heeft plaatsgevonden op initiatief van Nederland.

Het verdrag, dat grotendeels overeenkomt met het Nederlandse modelverdrag, garandeert aan investeerders non-discriminatoire behandeling van investeringen door investeerders van de ene verdragspartij op het grondgebied van de andere verdragspartij. Investeerders hebben met betrekking tot hun investering recht op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die investeerders uit het land zelf krijgen (nationale behandeling), alsmede op een behandeling die niet slechter is dan de behandeling die aan investeerders uit derde landen wordt gegeven. Investeerders hebben recht op de beste behandeling van deze twee. Het verdrag voorziet verder onder meer in een vrije transfer van betalingen verband houdend met een investering. Er worden tevens regels gesteld omtrent onteigening van een investering. Eventuele geschillen met overheden van het gastland kunnen door de investeerder aan onpartijdige internationale arbitrage worden onderworpen.

Het belang van het verdrag

Het belang van het investeringsbeschermingsverdrag voor Nederlandse investeerders is gelegen in het feit dat het verdrag regels bevat die aan hen voor langere tijd zekerheid verschaffen over behandeling van hun investeringen. Zij hebben in ieder geval recht op de meest gunstige van de behandeling die investeerders van het eigen land of die uit een derde land genieten. De bescherming die het verdrag verder biedt, zoals het recht op vrije transfer en de regels bij onteigening, blijft bestaan ook als de nationale wetgeving gewijzigd zou worden.

Alle investeringsbeschermingsverdragen die Nederland sluit, zijn gebaseerd op de Nederlandse modelovereenkomst. Deze is in nauw overleg met het bedrijfsleven ontwikkeld en biedt het bedrijfsleven een toezegging tot bescherming van de investeringen in het andere land. Een investeringsbeschermingsverdrag vormt een kader waar het bedrijfsleven in dat land een beroep op kan doen als er bijvoorbeeld een investeringsgeschil is of dreigt.

Economie en bilaterale economische betrekkingen met Guatemala

De economische groei bedroeg de laatste jaren gemiddeld 3–4% maar gezien de bevolkingsgroei (2000: 2,7%) is geen sprake van inkomensgroei per hoofd van de bevolking. Door de groeivertraging in de VS en de historisch lage koffieprijzen ondervond Guatemala de eerste maanden van 2001 echter een terugval in economische groei. De verwachting voor 2001 is dat de groei rond de 2,7% zal liggen. De recente overeenkomst over preferentiële toegang naar de Mexicaanse markt biedt nieuwe handels- en investeringsmogelijkheden en hierdoor zal de groei de komende jaren

naar verwachting toenemen. De inflatie is 6% en mede dankzij een voorzichtig macro-economisch beleid is er nog steeds sprake van economische stabiliteit.

De regering Portillo heeft tot nu toe een strak monetair beleid weten te voeren, dat met groeiende buitenlandse deviezenreserves heeft bijgedragen aan een stabiele koers van de quetzal. Het overheidstekort is in 2000 dankzij overheidsbezuinigingen iets gedaald. Het Congres heeft eind 2000 een nieuwe deviezenwet aangenomen, die bedrijven in Guatemala in staat stelt officieel dollartegoeden aan te houden en al hun transacties (ook salarissen) in US-dollars te voldoen. Onopgeloste problemen in de bancaire sector, in combinatie met aanhoudende geruchten over corruptie, kunnen evenwel in de nabije toekomst de stabiliteit bedreigen. Vergeleken met andere landen in de regio is de buitenlandse schuld (15% van het bruto nationaal product) van Guatemala relatief laag. De structurele problemen in de overheidsfinanciën blijven echter een bedreiging voor de economische stabiliteit van het land. Afgelopen jaar zijn er verbeteringen opgetreden bij de belastinginning, maar de inkomsten in de eerste maanden van 2001 bedragen 1,5% minder dan was begroot. Daarentegen zijn de uitgaven in de eerste maanden van 2001 fors gestegen. Ook in de tweede helft van het jaar zullen naar verwachting de uitgaven stijgen als gevolg van de aflossing van de overheidsschuld en als gevolg van de compensatie voor de zwaar getroffen koffiesector. Een gebrek aan budgettaire discipline blijft een gevaar voor de macro-economische stabiliteit.

Het tekort op de lopende rekening daalde enigszins in 2000 (dankzij stabiele import en een licht stijgende export), maar zal de komende jaren naar verwachting vrij groot blijven. In 2000 was koffie voor het eerst niet meer de belangrijkste bron van buitenlandse valuta, maar toerisme. Een verslechtering in de ruilvoet zal verder de betalingsbalans verslechteren. Zowel binnenlandse als buitenlandse investeringen nemen nauwelijks toe, vooral vanwege een gebrek aan rechtszekerheid, twijfels over politieke stabiliteit en de lage scholingsgraad.

Guatemala is na Costa Rica de belangrijkste Midden-Amerikaanse handelspartner van Nederland, alhoewel het totaal van de bilaterale handel op zichzelf relatief klein is. Traditioneel kent Nederland een tekort op de handelsbalans met Guatemala. In 2000 bedroeg de uitvoer vanuit Nederland naar Guatemala ruim f 40,8 miljoen (vooral chemicaliën en machines) en bedroeg de invoer uit dat land bijna f 141,7 miljoen (vooral koffie en groenten en fruit). Perspectieven voor het Nederlandse bedrijfsleven in Guatemala zijn, naast de levering van grondstoffen en basisproducten voor de agrarische sector, vooral investeringen in de infrastructuur, zoals de elektriciteitsvoorziening, en de levering van medische apparatuur. Meerdere grote Nederlandse ondernemingen zijn in Guatemala gevestigd.

Koninkrijkspositie

De regeringen van de Nederlandse Antillen en van Aruba hebben te kennen gegeven medegedling van dit verdrag te wensen.

De regering van de Nederlandse Antillen beschouwt Guatemala als een potentiële markt voor export en dienstverlening door bedrijven in de Nederlandse Antillen. Investeringsbeschermingsverdragen kunnen een stimulans betekenen voor de totstandkoming van buitenlandse investeringen en joint-ventures.

De regering van Aruba streeft naar diversificatie van de economie en ziet daarbij het aantrekken van buitenlandse investeringen en het bevorderen van de handelsbetrekkingen van Aruba als belangrijke instrumenten. Het vastleggen van bindende normen inzake de behandeling van de investeringen in een investeringsbeschermingsverdrag wordt gezien als een van de middelen ter verbetering van de concurrentiepositie van Aruba.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1 geeft een omschrijving van diverse in het verdrag voorkomende begrippen. De omschrijving van de term investeringen (onderdeel a) is niet limitatief. Het verdrag dekt zowel directe als indirecte investeringen (investeringen gedaan door een in het gastland opgerichte rechtspersoon of door een in een derde land opgerichte rechtspersoon die onder toezicht staat van een onderdaan van de andere verdragspartij) (onderdeel b). In de definitie van het grondgebied van de verdragspartijen is de term «luchtruim» opgenomen (onderdeel c). Een dergelijke toevoeging is in overeenstemming met hetgeen bij vergelijkbare verdragen in voorkomende gevallen internationaal wordt toegepast.

Artikel 2 bepaalt dat het verdrag ook van toepassing is op investeringen gedaan vóór het tijdstip van inwerkingtreding van het verdrag. Het verdrag zal echter niet van toepassing zijn op investeringsgeschillen die ontstaan zijn vóór de inwerkingtreding van het verdrag.

Artikel 3 bevestigt de bevoegdheid van de verdragspartijen om over de toelating van investeringen te beslissen en om voorwaarden aan investeerders op te leggen.

Artikel 4 gaat over de behandeling die investeringen na toelating op het grondgebied van de andere partij zullen krijgen. Er wordt voorzien in eerlijke en rechtvaardige behandeling van de investeringen en een verbod tot het nemen van onredelijke of discriminatoire maatregelen jegens de investeerder. Dit wordt nader gespecificeerd als de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen genieten. De voordelen die aan onderdanen van derde landen worden gegeven in het kader van een douane-unie, een economische unie, monetaire unie of een vergelijkbare instelling, behoeven niet aan onderdanen van de andere verdragspartij gegeven te worden.

Artikel 5 voorziet met betrekking tot belastingen, heffingen en dergelijke en fiscale voordelen in een behandeling van de investeringen die niet minder gunstig is dan de meest gunstige van de behandeling die investeringen van eigen onderdanen of die van derde landen in gelijke omstandigheden genieten, alsmede in een aantal uitzonderingen op dit beginsel.

Artikel 6 garandeert dat alle betalingen die verband houden met een investering kunnen worden overgemaakt in convertibele valuta zonder beperking of vertraging. De opsomming van categorieën betalingen is niet limitatief. Dit artikel garandeert eveneens vrije transfer van de in artikel 8 bedoelde compensatie voor verliezen als gevolg van bijvoorbeeld oorlog of revolutie.

Artikel 7 omschrijft de voorwaarden die het onrechtmatig karakter ontnemen aan maatregelen die leiden tot onvrijwillig bezitsverlies van een investering. Er worden waarborgen gegeven voor de betaling van een rechtvaardige en eerlijke schadeloosstelling, waarbij de werkelijke waarde van de betrokken investering bepalend is en waarbij een vertraging in de betaling daarvan tot compensatie leidt.

Artikel 9 bevat de erkenning van subrogatie met het oog op een uitkering wegens niet-commerciële schade uit hoofde van een investeringsverzekering, zoals op grond van de Regeling herverzekering investeringen.

Artikel 10 behandelt de geschillenbeslechting tussen de investeerder en het gastland, ook wel «diagonale arbitrage» genoemd. De verdragspartijen stemmen er op voorhand mee in dat het geschil kan worden onderworpen aan internationale arbitrage. Een geschil kan worden voorgelegd aan het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (ICSID), op grond van het op 18 maart 1965 te Washington tot stand gekomen Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten (Trb. 1966, 152, laatstelijk Trb. 1994, 126), hierna ICSID-verdrag (artikel 10, onderdeel a). Er wordt rekening gehouden met

de mogelijkheid dat één of beide verdragspartijen geen partij zijn bij het ICSID-verdrag. Indien één van beide verdragspartijen geen partij is bij het ICSID-verdrag, kan een geschil worden voorgelegd aan het ICSID onder de Regels inzake de Aanvullende Faciliteit voor Geschillenbeslechting (artikel 10, onderdeel b). Indien geen van beide verdragspartijen partij is bij het ICSID-verdrag kan een geschil worden voorgelegd aan een internationaal ad hoc arbitrage TRIBUNAAL onder de arbitrageregels van UNCITRAL (Commissie voor internationaal handelsrecht van de Verenigde Naties), (artikel 10, onderdeel c). Guatemala is nog geen partij bij het ICSID-verdrag. Rechtspersonen, die onderdaan zijn van een verdragspartij en die voordat het geschil optreedt onder toezicht stonden van een onderdaan van de andere verdragspartij, worden in overeenstemming met artikel 25, tweede lid, onder b, van het ICSID-verdrag beschouwd als onderdaan van de andere verdragspartij.

Artikel 12 omschrijft de behandeling van een geschil tussen verdragspartijen. De voorzitter van het arbitrage TRIBUNAAL, bedoeld in dit artikel, moet een onderdaan zijn van een derde land (eerste lid).

Artikel 14 geeft aan dat het verdrag een looptijd heeft van 15 jaar, waarna het stilzwijgend wordt verlengd met periodes van telkens 10 jaar, behoudens opzegging met een termijn van zes maanden. In het laatste geval zal een investering nog 15 jaar onder de beschermende werking van het verdrag vallen (derde lid).

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
G. Ybema